

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนของชนเผ่า แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบไปด้วยประชากร

เมือง 8 เมือง ได้แก่ เมืองสาละวัน เมืองเต่างาม เมืองวาปี เมืองกงเซโดน เมืองละคอนเพง เมืองคุ่มลาน เมืองตะโอย และเมืองสะมัว

ชนเผ่า 14 ชนเผ่า ได้แก่ เผ่าปะโล๊ะ เผ่ากันโศ เผ่ากันโน เผ่าตะโอย เผ่ากะตาง เผ่ากะตู เผ่าละเวน เผ่าส่วย เผ่าลาว เผ่าภูไท เผ่าฮาลัก เผ่าอิน เผ่าชะเหิน และเผ่าแงะ

724 หมู่บ้าน 53,083 ครัวเรือน ประชากร 323,029 คน (คณะกรรมการวางแผนและการร่วมมือ จังหวัดสาละวัน ปี 2005) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1

จำนวนเผ่า (เผ่า) หมู่บ้าน (หมู่บ้าน) ครัวเรือน (ครัวเรือน) และประชากร (คน) ในแขวงสาละวัน

ที่	ชื่อเมือง	มีจำนวนเผ่า	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
1.	สาละวัน	7	167	13,080	85,134
2.	เต่างาม	10	112	10,174	58,733
3.	วาปี	4	65	5,607	31,469
4.	กงเซโดน	4	107	9,533	54,023
5.	ละคอนเพง	2	92	6,716	37,584
6.	คุ่มลาน	3	67	2,631	21,785

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่	ชื่อเมือง	มีจำนวนเผ่า	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร
7.	ตะโอย	4	56	3,283	22,520
8.	สะมัวย	4	58	2,059	11,781
	รวม	14 (เผ่า)	724 (หมู่บ้าน)	53,083 (ครัวเรือน)	323,029 (คน)

ที่มา : คณะกรรมการวางแผนและการร่วมมือจังหวัดสาละวัน ปี 2005

สำหรับในการวิจัยนี้ได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง เจาะจงเฉพาะประชากรจากชนเผ่า ที่เป็นประชากรภายใต้ความช่วยเหลือขององค์กร Village Focus International (VFI) ได้แก่ 4 เมือง ได้แก่ เมืองสาละวัน เมืองเล่างาม เมืองตะโอย และเมืองสะมัวย 7 ชนเผ่า ได้แก่ เผ่ากะตาง เผ่าละเวน เผ่าส่วย เผ่าลาว เผ่าตะโอย เผ่าปะโก๊ะ และเผ่ากันโค 22 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคอนขาว บ้านดงด้อยน้อย บ้านสันดง บ้านหนองเลาเหิง บ้านปางคอน บ้านปะงานสิง บ้านกะเคน บ้านปะแตม บ้านพ้อมดั่ง บ้านสะแหง บ้านพ้อมเขย บ้านปางจูเงิน บ้านโจ๊ะไล้ บ้านโจ๊ะโฮ บ้านเตาตรงแดง บ้านอาแดงกูดาย บ้านปีโฮ บ้านอาวาย บ้านพินเบ บ้านพินเซ บ้านอาจิงดีแล และบ้านละวาได้

1,052 ครัวเรือน ประชากร 6,268 คน

ตารางที่ 3.2

จำนวนครัวเรือน(ครัวเรือน) และประชากร(คน) ที่องค์กร Village Focus International (VFI) ปฏิบัติงานในแขวงสาละวัน

ชื่อเมือง	ชื่อเผ่า	ชื่อหมู่บ้าน	(ครัวเรือน)	(คน)
1. สาละวัน	1. เผ่ากะตาง	1. คอนขาว	36	201
2. เล่างาม	2. เผ่าละเวน	2. ดงด้อยน้อย	75	390
	3. เผ่าส่วย	3. สันดง	48	274
	4. เผ่าลาว	4. หนองเลาเหิง	61	334

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ชื่อเมือง	ชื่อเผ่า	ชื่อหมู่บ้าน (ครัวเรือน)	(คน)	
3. ตะโอย	5. เผ่าตะโอย	5. ป่าจูดอน	74	533
		6. ปะงานสิง	32	119
		7. กะเคน	54	529
		8. ปะแตม	43	286
		9. พ้อคัง	27	211
		10. สะแหนง	50	310
3. ตะโอย (ต่อ)	6. เผ่าปะโล๊ะ	11. พ้อเบย	41	255
		12. ป่าจูเงิน	26	168
		13. โจ๊ะใต้	39	242
		14. โจ๊ะไฮ	69	373
		15. เคาตรงแตง	87	448
4. สะมัวย	6. เผ่าปะโล๊ะ	16. อาแดงกูดาย	32	196
		17. ปี่ไฮ	71	359
		18. อาวาย	53	310
		19. ฟินเบ	23	149
	7. เผ่ากันโต	20. ฟินเซ	34	197
		21. อาจิงคี่แล	43	200
		22. ละวาใต้	34	184
		รวม	1,052	6,268

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยวิธีเจาะจง (Purposive Method) โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรจริงที่ ร้อยละ 4 ดังนี้

ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรจริงที่ 4%

$$\frac{\text{จำนวนประชากรจริง} \times 4}{100} = \text{สัดส่วนประชากรที่ร้อยละ 4 (\%)}$$

จากจำนวนประชากร 6,268 คน กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรที่ร้อยละ 4 จึงเท่ากับ 251 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3

ขนาดประชากรกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรจริงที่ร้อยละ 4 ในแต่ละเผ่า

ชื่อเมือง	ชื่อเผ่า	จำนวนหมู่บ้าน	ครัวเรือน	ประชากร(คน)	ร้อยละ 4
1. สาละวัน	1. เผ่ากะตาง	1	36	201	8.04
2. เล่างาม	2. เผ่าละเวน	1	75	390	15.6
	3. เผ่าส่วย	1	48	274	10.96
	4. เผ่าลาว	1	61	334	13.36
3. ตะโอย	5. เผ่าตะโอย	7	321	2,243	89.72
	6. เผ่าปะโก๊ะ	4	221	1,231	49.24
4. สะมัว		3	156	865	34.6
	7. เผ่ากันโค	4	134	730	29.2
	รวม	22	1,052	6,268	250.72

แต่เนื่องจากสภาพทางการเมืองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสภาพพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูง การคมนาคมลำบาก ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปศึกษาในรูปแบบการกระจายกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในพื้นที่ได้ จึงใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะเท่าที่สามารถเข้าถึงได้ จำแนกรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4

จำนวนหมู่บ้าน และประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อเมือง	ชื่อเผ่า	(หมู่บ้าน)	(ประชากร)
1. สาละวัน	1. เผ่ากะตาง	1	8
2. เล่างาม	2. เผ่าละเวน	1	16
	3. เผ่าส่วย	1	11
	4. เผ่าลาว	1	13
3. ตะโอย	5. เผ่าตะโอย	4	90
	6. เผ่าปะโก๊ะ	4	84
4. สะม้าย	7. เผ่ากันโค	3	29
	รวม	15	251

การเลือกบุคคลตัวอย่าง เจาะจงเลือกเฉพาะหัวหน้าครัวเรือน โดยไม่จำกัดเพศ อายุ และสถานภาพสมรส โดยกระจายให้ครอบคลุมทั้ง 7 เผ่า ในแต่ละเมือง จนครบจำนวนตัวอย่าง คือ 251 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1. ป้อนข้อมูล

- หมู่บ้าน/เผ่า
- เพศ
- อายุ
- สถานภาพสมรส
- บุตร (จำนวนบุตร - จำนวนบุตรที่รอดชีวิตในปัจจุบัน - ระยะห่างการมีบุตร - จำนวนบุตรที่ยังต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูอยู่ในครัวเรือนเดียวกันในปัจจุบัน)
- การคุมกำเนิด

- ศาสนา
- ความปลอดภัย (ในชีวิต - ในทรัพย์สิน)

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กร Village Focus International (VFI) ต่อกลุ่มตัวอย่างและสมาชิกในครอบครัวในรอบปีที่ผ่านมา

- การสนับสนุนด้านสาธารณสุขมูลฐาน (ยารักษาโรค)
- การสนับสนุนด้านการศึกษา/ความรู้ (การอบรม - การศึกษาบุตร)
- การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร
- การสนับสนุนด้านการเกษตร/อาชีพ (เครื่องมือการเกษตร - เมล็ดพันธุ์พืช)
- การสนับสนุนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (การดูแล)
- การสนับสนุนด้านอารมณ์ (การเยี่ยมเยือน)

ตอนที่ 3 การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและบริการทางสังคม

- การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ (อาหาร - สัตว์ป่า - ไม้ - น้ำ)
- การเข้าถึงแหล่งบริการทางสังคม (สถานีอนามัย - การได้รับวัคซีน - การใช้บ่อน้ำ)

ตอนที่ 4 ความยากจน

- ด้านมาตรฐานความเป็นอยู่ (ที่อยู่อาศัย - สุขภาพ/สุขอนามัย - การศึกษา/ความรู้ - อาชีพ/รายได้)
- ด้านการมีทรัพย์สิน
- ด้านทำที่ต่อชีวิต/ความเชื่อ

3.3 การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ตามเนื้อหาที่ได้วางไว้ในกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนแรก ให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความครบถ้วน และความชัดเจนของประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่สอง นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบจำนวน 20 ชุด กับชนเผ่าที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย เพื่อตรวจสอบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจ และตอบคำถามแต่ละเรื่องได้ตรงกันหรือไปในทิศทางเดียวกัน และ

ขั้นตอนที่สาม ทำการปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เที่ยงตรง และง่ายต่อความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม ปี 2548 รวม 2 เดือน โดยการเข้าถึงทุกครัวเรือนที่เจ้าหน้าที่องค์กร VFI ปฏิบัติงานอยู่ทั้ง 4 อำเภอ 22 หมู่บ้าน จำนวน 251 กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ช่วยเก็บข้อมูล จำนวน 12 คน ที่สามารถพูดและสื่อสารภาษาชนเผ่าที่ทำการเก็บข้อมูลได้ มีการอบรมให้ความรู้เรื่องวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล ตลอดจนชี้แจงรายละเอียดแบบสอบถามทุกข้อให้เข้าใจตรงกันก่อนลงมือเก็บข้อมูล ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างไม่มีพื้นความรู้ ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ ผู้ช่วยเก็บข้อมูลจะต้องอธิบายคำถามให้เป็นภาษาชนเผ่าให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ เมื่อได้ข้อมูลแล้วก็แปลเป็นภาษาลาวเพื่อบันทึกและแปลเป็นภาษาไทยเพื่อลงข้อมูล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้จำนวนและร้อยละในการพรรณนาข้อมูลทั่วไป ด้านลักษณะส่วนบุคคล บทบาทขององค์กร Village Focus International การเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและบริการทางสังคม และมาตรฐานความเป็นอยู่ด้านที่อยู่อาศัย สุขภาพ สุขอนามัย การศึกษา/ความรู้ อาชีพ/รายได้ การมีทรัพย์สิน ทำที่ต่อชีวิต /ความเชื่อ ความยากจน และใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบการวิเคราะห์และพรรณนาผลการวิจัย